

Sommerfugl

Af Birgitte og Peter Bering
Gyldendal 2016

Mary Fonden

Skab læseglæde

Vi anbefaler, at I arbejder med bogen over tre uger. Læsegruppen mødes to gange om ugen. Tre af gangene læser I bogen. Hver læsning er forskellig – se ”Huskesedler til oplæsning” i faghæftet eller på de fire inspirationsark.

Boghæftet er til inspiration. Vær opmærksom på børnegruppens nysgerrighed og energi ift. den enkelte bog. Styrk dialogen med børnene, og lav aktiviteter, som bygger videre på deres interesser. Bogen danner afsæt for samtalen, men må aldrig være en begrænsning for dialogen.

Før I går i gang med at læse

Nogle børn har brug for at spore sig ind på bogen, inden I åbner den. Det kan I gøre ved, at de møder og bruger bøgernes ord og begreber gennem sanselige aktiviteter og dialog.

- Lad børnene få blik for sommerfuglene omkring dem. Opsøg steder, hvor der er mange sommerfugle, og tag billede af dem eller se på flotte billeder i bøger og på nettet af de mange forskellige sommerfugle.
- Hæng sommerfuglekort op, så børnene dagligt kan se dem. www.naturvejledningdanmark.dk

Lille note til den voksne

Bogen er en del af LæseLegs nye sammenhængsforløb mellem børnehave og skole/SFO. Temaet ’Sommerfugle’ kredser i alle de valgte bøger om tre billeder:

- **Forvandling:** Fra puppe til sommerfugl - fra børnehavebarn til skoleelev.
- **Mangfoldighed:** Sommerfugle findes i mange former og farver – det samme gør børn.
- **Nervøsitet:** ’Sommerfugle i maven’ - at kunne italesætte de ting, barnet er nervøs for i overgangen.

Boghæftet er udformet, så det kan anvendes i de sidste måneder i børnehaven og igen i de første måneder i skolen. Bogen kan læses i små storbørnsgrupper, men også i skolestarten med hele klassen.

Gode ord

De gode ord er karakteriseret ved, at de kan konkretiseres, visualiseres og/eller dramatiseres. Begynd altid med at spørge børnene, om nogen af dem kender ordet og kan fortælle eller vise, hvad det betyder. Arbejd med de gode ord i alle tre bogsamtaler. Variér ved, at børnene anden og tredje gang skiftes til at forklare ordene.

1. Insekt

Et insekt udvikles i fire stadier: æg, puppe, larve, færdigudviklet dyr. Visualisér med billeder eller video.

2. Skæl

Måske har børnene selv prøvet at have skæl i hovedbunden. I kan prøve at skrabe skæl af en fisk med en kniv. På sommerfuglen er skællene nogle små fine hår, som dækker kroppen. Har I også hår på kroppen?

3. Snabel

Kender I dyr med en snabel? Hvad bruger dyrene snablen til? Prøv at bruge et sugerør som "snabel".

4. Æg

Konkretisér ordet ved at medbringe æg – gerne forskellige slags. Hvad er et æg? Har I set andre æg? Hvilke dyr kommer fra et æg? Ved I, at I også kommer fra et æg?

5. Æder

Hvad er forskellen på at spise og æde? Prøv at spise uden at bruge fingrene, som dyr gør.

6. Skal

"Skal" kan betyde mange ting: Du skal rydde op, er noget helt andet end en skal på et æg, man spiser til morgenmad.

7. Trylle

Kan I trylle? Vis et tryllesnummer. Tal også om naturens magi – det magiske i, at et lille bitte, kedeligt æg kan blive til en smuk, flyvefærdig sommerfugl. Børnene startede også som små spædbørn, der ikke kunne noget selv, og nu er flyvefærdige og klar til at flyve videre ud i verden.

8. Syd

Hvad er verdenshjørner? Vis på et kort. Der er koldt mod nord og varmt mod syd. Måske har nogle af børnene være på ferie sydpå eller nordpå.

9. Kilometer

Hvor lang er en centimeter, en meter og en kilometer? Brug lineal, målebånd eller tommestok. Find ud af, hvor langt man skal køre, hvis man skal køre 1.000 km. Hvor mange timer vil det tage?

10. Net

Vis børnene forskelle former for net: sommerfuglenet, fiskenet, indkøbsnet - eller måske et internet. Et net bruges ofte til at samle noget i. På internettet samler man oplysninger.

Sprogstrategi

For at få det fulde udbytte af bogen, er det vigtigt at visualisere mange af begreberne om sommerfuglen som insekt. Tag gerne afsæt i bogens mange illustrationer. Peg, vis og gør ordene konkrete: insekt, vinger, skæl, følehorn, snabel, æg, larve, puppe osv. Allerbedst, hvis I kan fange nogle sommerfugle eller selv udklække dem, så børnene kan iagttage dem tæt på og sætte ord på de enkelte dele.

Spørgsmål til bogsamtale

Bogen er afsæt for samtalen, men vær nysgerrig på, hvad der optager børnene, og lad samtalen følge deres interesser. Husk, at alle svar er rigtige svar, så gem gerne "nej" af vejen. Start med helt åbne spørgsmål.

1. Var der noget, du godt kunne lide i bogen?

2. Var der noget, du ikke kunne lide i bogen?

Hvis der er brug for at hjælpe samtalen på vej, kan du spørge til mere konkrete ting. Nogle børn kan have brug for at pege på bogens illustrationer som svar på spørgsmål.

- Hvad tænker du, når jeg siger sommerfugl?
- Hvilken årstid er der flest sommerfugle?
- Har I set larver eller sommerfugle i virkeligheden? Hvor så I dem henne? Hvor store var de? Hvilke farver var de? Se på illustrationerne i bogen.
- Hvis du var en sommerfugl, hvordan ville du så se ud?
- Hvad mon der vil ske med sommerfuglene, hvis de ikke kan finde blomster med nektar i?

Samtale om illustrationer

- Side 7: Sæt ord på, hvordan sommerfuglen sanser ved at bruge sine følehorn. Se også, hvordan munden er en lang snabel, der kan rulles op som en vandslange.
- Side 8: Tal om de bær og planter på illustrationen, som sommerfuglen kan suge saft fra.
- Side 12: Tal om forvandlingen fra larve, til puppe, til voksen sommerfugl.

Kreative aktiviteter

- Køb en sommerfuglehave, så I kan iagttage forvandlingen fra æg til sommerfugl på tæt hold, for til sidst at slippe de flyvefærdige sommerfugle ud i det fri.
- Del en paptallerken i fire felter og tegn, mal, form de fire stadier i forvandlingen: æg - puppe - larve - sommerfugl.
- Lav foldebilleder ved at male en halv sommerfugl med maling. Fold derefter billedet, så malingen smitter af på den anden halvdel, og tal om spejling og symmetri. Sommerfuglen er symmetrisk, er vi også det? Få gode ideer til mere sommerfuglematematik fra Krible Krable - Sommerfuglens forunderlige verden www.naturvejledningdanmark.dk

Musikalske aktiviteter

- Syng og bevæg jer til sommerfuglesange fx *Larvens sang*, *Sommerfugle sangen*, *På et lille grønt blad* eller *Sommerfuglen flyver rundt i stuen*. Søg på nettet, så finder I mange fine sommerfuglesange.

LæseLeg derhjemme

- Børnene kan sammen med deres forældre se, om de kan finde sommerfugle derhjemme. Kig i Krible Krables sommerfuglekort og se, hvad de hedder. www.naturvejledningdanmark.dk

Ideer til leg i dagtilbud

- Find inspiration til lege og aktiviteter i materialet Ramasjang Redder Sommerfuglene www.dr.dk/spire/natur-udeliv-og-science
- Find masser af viden om sommerfugle og inspiration til lege og kreative aktiviteter fra Krible Krable - Sommerfuglens forunderlige verden www.naturvejledning-danmark.dk
- Leg vendespil med sommerfuglekort.
- Sorteringsleg: Sortér jeres plastikdyr i insekter og andre dyr. Tal om, hvad der kendetegner de insekter, I har med i legen. Hvor mange ben har de? Har de følehorn? Har de vinger? Hvad har de tilfælles, og hvordan er de forskellige? I kan også printe billeder fra nettet, hvis I mangler plastikdyr.

Ideer til leg i skole/SFO

- Find små gratis opgaver til bogen på Gyldendal fagbog under Fagfilur - Sommerfugl www.fagbog.gyldendal.dk/opgavearkiv
- Se den lille film om sommerfuglens forvandling, og leg de 3 lege om nældens takvinge fra Ramasjang Redder Sommerfuglene www.dr.dk/spire/natur-udeliv-og-science
- Leg: *Alle mine kyllinger kom hjem, men sig i stedet: "Alle mine sommerfugle flyv hjem - det tør vi ikke - hvorfor ikke? - fordi sommerfuglefangeren tager os med sit net - kom alligevel."* Find derudover stor naturfaglig viden i det lille hæfte Krible Krable - Sommerfuglens forunderlige verden www.naturvejledningdanmark.dk

Bogklog

Bogklog er spørgsmål, der fungerer som oplæg til små samtaler, hvor I sætter fokus på forskellige aspekter ved bogens ord. Formålet er at bidrage til, at ordet lagres i børnenes ordforråd. Leg bogklog som afslutning på arbejdet med bogen.

1. Er en sommerfugl en fugl?
2. Hvor mange ben har en sommerfugl?
3. Hvad bruger sommerfuglen sine følehorn til?
4. Føle, lugte og smage kalder man med et ord...? (sanser)
5. Hvad er det sommerfuglen kan rulle op?
6. Hvad finder sommerfuglen i blomsterne?
7. Hvad spiser sommerfuglen?
8. Vis, hvordan sommerfuglen suger saft fra blomsten op med sin snabel.
9. Hvad er antonymet til "sød saft"?
10. Hvor lægger sommerfuglen sine æg?
11. Vis, hvordan sommerfuglen ligger i sin puppe.
12. Hvor mange slags sommerfugle findes i Danmark?
13. Vis, hvordan sommerfuglen suser afsted med vinden.
14. Hvad er antonymet til "små"?
15. Hvor langt kan sommerfuglen flyve?
16. Sommerfugl er sammensat af to ord. Hvilke ord?

Bøger jeg kender-bog

Giv hvert barn sin egen notesbog. Den kan bruges som evalueringsredskab, dialogstarter samt i overgange. Det er sjovt for børnene at se tilbage på, hvad de har læst.

1. Indsæt et lille udprint af bogforsiden
2. Giv bogen stjerner
3. Tegn en tegning